

LA PRIMERA LENGUA AMERÍNDIA QUE VA SENTIR COLOM

Mots Indians · Begur 2022

Els cronistes de l'època en què Colom va arribar a Cuba distingien, entre la població que hi habitava, tres grups: els guanahatebey, els siboney i els taïnos. Aquests termes classificatoris s'han discutit al llarg de la història, ja que s'han utilitzat per denominar diferents grups ètnics, amb diferents característiques culturals i lingüístiques. En tot cas, part dels habitants del Carib, on van desembarcar els primers colonitzadors, parlaven varietats de taïno. El taïno va ser, doncs, la primera llengua ameríndia que va sentir Colom.

Es parla de llengües ameríndies per referir-se a totes aquelles llengües parlades a Amèrica abans de la colonització europea. Es tracta, doncs, d'una etiqueta que fa referència a una agrupació geogràfica més que no pas a una família lingüística. Aquesta classificació inclou la majoria de les famílies lingüístiques d'Amèrica.

El taïno és la llengua que va deixar més traces a l'espanyol en forma de paraules, algunes de les quals també van passar al català. Va tenir tanta influència sobre l'espanyol en algunes zones que hi ha fonts que afirmen que en certes regions es parlava un crioll espanyol-taïno, amb la gramàtica de l'espanyol però amb la meitat de lèxic d'origen taïno.

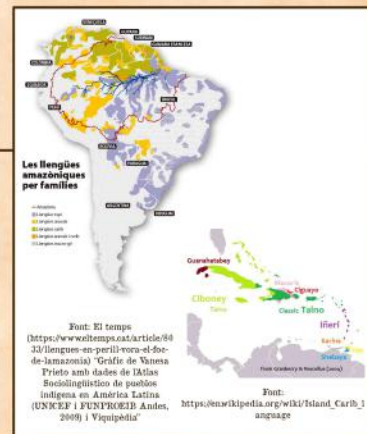
El taïno és una llengua de la família arawak que es parlava als territoris que actualment ocupen Puerto Rico, Cuba, Jamaica, República Dominicana, Haití i les Bahames. Les Bahames, de fet, va ser el primer territori americà on va desembarcar Colom, a l'illa de San Salvador.

Font: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:EnC33A.Dicos.org> "Distribución de los arawacos taínos, caribes y guanahatebeyos en las Antillas, en el tiempo de la llegada de los españoles. El mapa fue reelaborado a partir de información aparejada en Baber. Ver No. 21 (dedicado al arte taíno, marzo-abril de 1996, p. 15"

El taïno (el nom de la llengua significa 'bona gent') està extingit des de fa uns quants segles per la pressió de la llengua colonial, l'espanyol. Tot i així, sembla que encara va ser parlat molt minoritàriament en algunes zones del Carib fins a mitjan del segle passat. Actualment, d'aquesta llengua se'n fa un ús simbòlic per part de segments de la població que consideren que formen part d'una nació taïna. S'han dut a terme algunes iniciatives per recuperar i revitalitzar la llengua.

El grup de llengües arawak s'estén per un territori que va des de l'Amèrica Central fins l'Argentina. En formen part, juntament amb les llengües caribes, les gè, el pano, el puinave, el tacana, el tucano i el tupí, de l'àrea lingüística amazònica, i comparteixen alguns trets gramaticals, lèxics i semàntics (GELA).

Font: El tiempo
(<https://www.eltiempo.com/articulo/8431/linguas-en-peril-voca-el-fosfo-de-jamazonia>) "Gráfico de Vanusa Prieto con datos de IANSA Sociolingüística de pueblos indígenas en América Latina (UNICEF i FUNPROEIB Andes, 2009) i Viquipèdia"

Font: https://en.wikipedia.org/wiki/Island_Carib_language

No se sap exactament quantes llengües es parlaven a Amèrica abans de l'arribada dels colonitzadors europeus: algunes fonts afirmen que al voltant de 2.000. A mitjan del s. XX, sembla que dos terços d'aquestes llengües ja havien desaparegut. Les que encara es parlen estan subordinades a les llengües dominants, les dels colonitzadors, i la majoria tenen molt pocs parlants, molts dels quals són bilingües. Algunes de les llengües indígenes més parlades en l'actualitat són el nawa (al voltant d'un milió i mig de parlants), el maia (uns 4 milions) o el quítxua (12 milions, aproximadament).